

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr. (1.1.18E-55) SD-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė ir teikia svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-131“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), kuriuo teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomo [Lietuvos Respublikos Prezidento pateikto Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto](#) (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad socialinio draudimo pensijų ir netekto darbingumo kompensacijų dėl nelaimingo atsitikimo darbe bei šalpos išmokų gavėjai turėtų teisę gauti visą nedarbo socialinio draudimo išmoką.

Skurdas ir pajamų nelygybė – didžiausios Lietuvos socialinės politikos problemos. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 m. 20 proc. turtingiausių gyventojų pajamos daugiau nei 7,5 karto viršijo 20 proc. neturtingiausių gyventojų pajamas. Nors nuo to laiko situacija pastebimai pagerėjo – 2018 m. pajamų pasiskirstymo rodiklis siekė 7,1, o 2019 m. – 6,4 karto, jis vis dar gerokai viršijo Europos Sąjungos (toliau – ES) vidurkį (ES vidurkis 2018 m. buvo 5,1). Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. Lietuvoje buvo 28,3 proc., arba 794 tūkst., asmenų, kuriems grėsė skurdas arba socialinė atskirtis, ES vidurkis siekė 21,8 proc. Nors skurdo rizikos ir socialinės atskirties rodiklis pastaraisiais metais gerėja ir 2019 m. sumažėjo iki 26,3 proc., visgi kai kurių tikslinių grupių skurdas tebėra didelė problema – gerokai didesnę skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiria vyresni nei 65 metų asmenys, bedarbiai, vieniši tėvai (daugiausia motinos), neįgalieji.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) [2013 m. vasario 7 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 15 straipsnio \(2007 m. gruodžio 20 d. redakcija\) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“](#) konstatavo, kad šiuo metu galiojančiai nuostatai analogiška Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 15 straipsnio nuostata tiek, kiek joje nustatyta, kad asmenims, gaunantiems valstybinę socialinio draudimo invalidumo (netekto darbingumo) pensiją, iš nedarbo draudimo lėšų mokama tik nedarbo draudimo išmokos dalis, viršijanti gaunamą pensiją, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, tačiau nurodė ir tai, kad „įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į šiuos veiksnius ir atitinkamai reguliuodamas minėtus santykius, turi plačią diskreciją pasirinkti ir įstatymu įtvirtinti socialinės paramos rūšis, taip pat finansinės paramos dydžius nedarbo atveju. Pažymėtina ir tai, kad tais atvejais, kai asmuo pagal įstatymus atitinka reikalavimus, kad gautų kelių rūšių socialinę paramą, įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas *inter alia* į socialinės paramos paskirtį, valstybės ir visuomenės finansines galimybes, gali nustatyti sąlygas, kuriomis ta parama bus teikiama“. Įvertinus nurodytą Konstitucinio Teismo doktriną, darytina

išvada, kad įstatymų leidėjas turi plačią diskrecijos teisę apsispręsti dėl nedarbo socialinio draudimo modelio, atsižvelgdamas į visuomenės poreikius ir siekdamas įgyvendinti valstybės, kuri yra socialiai orientuota, siekį užtikrinti pažeidžiamų ir skurdą patiriančių socialinių grupių interesus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuomone, Įstatymo projektu siūlomos teisinio reguliavimo priemonės padės mažinti bedarbių socialinio draudimo pensijų, netekto darbingumo kompensacijų dėl nelaimingo atsitikimo darbe bei šalpos išmokų gavėjų pajamų nelygybę ir skurdą, didinti jų paskatas integruotis bei išsilaikyti darbo rinkoje, taip pat stiprinti ryšį tarp asmens mokamų įmokų ir gaunamų išmokų, nes dirbantys socialinio draudimo pensijų, netekto darbingumo kompensacijų dėl nelaimingo atsitikimo darbe bei šalpos išmokų gavėjai moka tokias pat nedarbo socialinio draudimo įmokas, kaip ir kiti apdraustieji asmenys. Taigi Nutarimo projektu siūloma pritarti Įstatymo projektui.

Pažymėtina, kad Įstatymo projektu teikiami siūlymai padės įgyvendinti [Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“](#), 97.1 papunktyje įtvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės siekį mažinti pajamų nelygybę ir skurdą, numatant atitinkamas kompleksines mokestines ir finansines priemones, bei 97.2 papunktyje įtvirtintą siekį stiprinti ryšį tarp žmogaus mokamų įmokų ir gaunamų išmokų.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos preliminariais skaičiavimais, Įstatymo projektu teikiamsiems siūlymams įgyvendinti kasmet reikėtų skirti apie 2 mln. eurų papildomų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų. Atsižvelgiant į Įstatymo projekte siūlomą įstatymo įsigaliojimo datą – 2021 m. liepos 1 d., Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pagrįstai nurodyta, kad 2021 m. priimtam įstatymui įgyvendinti preliminariai reikės apie 1 mln. eurų papildomų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų.

[Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatyme](#) lėšų įstatymui įgyvendinti nenumatyta, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad patvirtintos 2021 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamos 136,235 mln. eurų viršys išlaidas, priimtam įstatymui įgyvendinti 2021 m. reikalingos papildomos lėšos – 1 mln. eurų – didelės įtakos Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui, finansų tvarumui ir fiskalinei drausmei neturės.

Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikis nevertintas, nes teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomo Įstatymo projekto.

Nutarimo projektas buvo paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje, teiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba). Su Finansų ministerija ir Fondo valdyba Nutarimo projektas suderintas be pastabų. Visuomenės pastabų ir pasiūlymų dėl Nutarimo projekto negauta.

Atsakydami į Teisingumo ministerijos išvadoje pateiktą pastebėjimą, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija „turėtų pasisakyti dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2020-12-21 išvadoje Nr. XIVP-131 teiktų abejonių Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui

Nr. XIVP-131“, paaiškiname, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kaip socialinės apsaugos ir darbo politiką formuojanti valstybės institucija, savo poziciją dėl Įstatymo projektu siūlomų teisinio reguliavimo priemonių išreiškė Nutarimo projekte, pateikdama siūlomą Lietuvos Respublikos Vyriausybės poziciją, taip pat teikime paaiškindama, kodėl siūlo Įstatymo projektui pritarti.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Nutarimo projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo skyriaus patarėja Indrė Lankelienė, tel. 8 675 31 166, el. p. indre.lankeliene@socmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Suinteresuotų institucijų išvadų kopijos, 3 lapai.

Ministrė

Monika Navickienė